

amely idő óta a mai napig szinte hihetetlen lelki erővel és kitartással teljesítette óriási felelősséggel járó hivatása folyton megújuló és apadni nem tudó terhes gondjait és köteleit. És ha ezt a felséges példát minden alattvalója követné, mennyire másként állana a családok, a községek, az egész társadalom számos ügye, amelyről most minden tisztán látó ember tudja, hogy jól sehogy sem áll. Mert sajnos, minden téren az a tapasztalás, hogy a hivatásbeli kötelemek pontos teljesítésének helyébe valami szinte fékezhetetlen baltörekvés lépett, amely útakon keres érvényesülést.

Az egyéni gőg, sőt ennek is túltengő alakja, a szertelen és korlátot nem ismerő pénzszomj és az emésztő élvezetvágy hovatovább kiölnék korunk embeireiből minden személyes, minden családi és minden társadalmi kötelességtudást és hivatáshűséget. És talán éppen azért, mert ha a társadalom ezen az úton haladva a teljes züllés állapotába jutna, amelyben már semmi földi bölcsesség sem tudná azt kormányozni: adott nekünk a népek mennyei gondviselő Atyja olyan királyt, aki nagy hatalma, állásának szinte megközelíthetetlen fénye s anyagi eszközeinek bősége és ereje mellett is, emberöltöket meghaladó idő óta, lankadatlan lelki erővel s hősiesség kitartással adja példáját a társadalmat fenntartó és jelen bajaitól megváltó erényeknek.

Nem habozom azt állítani, hogy felséges Urunknak az ő nagy szíve érzelmei szerint való legméltóbb koronázási emlékünnepet azzal készítenénk, hogyha ezen a napon az ő kedvéért szent foga-

dalmat tennénk Istennek, hogy a jövőre nézve állásunk és hivatásunk köteleit azzal a hűséggel akarjuk teljesíteni, amelyre példát ő maga adott nekünk.

Emellett azonban és éppen felséges Királyunk kiéjezett óhajtatásához képest, erőink és anyagi eszközeink mérve szerint van még egy más tér is, amelyen e nevezetes emléknapot méltóképpen megünnepelehetjük.

Felséges urunk ugyanis sok csapással és nagy megpróbáltatásokkal súlyosbodott uralkodása alatt abban találta örömét és vigasztalását, ha valami jótéteményre alkalmat tudott találni.

Mivel egész életét hűséges alattvalói javára irányított szakadatlan munkálkodásban töltötte el, a mostani örvendetes évforduló napot is úgy szeretné intézni, hogy abból a szenvedők és szűkölködők részére minél több jótétemény, minél nagyobb enyhülés és minél bőségebb áldás és vigasztalás fakadjon. Valóban királyi szívhez méltó szándék és kívánság!

Habozhatunk-e csak egy pillanatig is, hogy felséges Urunknak ezt a nemes szándékát megvalósítani segítsük? Ha mindenki, bármi tőle telhető adománnyal siet megünnepelni ezt a napot: milliókra menő alattvalóinak összetett jó igyekezete mégis annyi jót fog létesíteni, amennyi az örökélet könyvében is ragyogó betűkkel fog tündökölni.

Nyilatkozzék meg hát e napon a keresztény jótékony és a Krisztusi szeretet bőkezűségével és gyöngédségével; tegyen mindenki annyit, amennyit szívének nemes sugallata szerint tennie lehet.

Különösen szeretném, ha a főhatóságom alatt levő tanintézetek ifjúsága felséges Urunk nevére s a jelen koronázási évforduló emlékére alapítványszerűleg bizonyos összeget gyűjtene szegény és jótételemes tanulók istápolására. Ha nem is gyűl be még ebben az évben a teljes alapítványi összeg: elég ha elhatározzák most az emlékszerű alapítást s kimondják, hogy Ő felsége dicsőséges uralkodása alatt minden következő koronázási évfordulón új gyűjtéssel fogják gyarapítani az első alapítást.

Nagy vigasztalásomra szolgálna, ha terjedelmes püspöki megyém minden egyes plebániájában keletkezne valamely alapítványos emléke felséges Királyunk dicsőséges negyven évi koronázási emléknapjának. Meg is bízom papjaim buzgóságában, hogy tettekész híveik segédelmével már jóelőre neki látnak, hogy eme nagy napig és az ünnepi hálaadó istenitiszteleten is foganosítandó gyűjtés segítségével örvendetes eredményt tudjanak felmutatni.

Midőn azonban felséges Urunknak szándéka szerint a jótékony terére irányítom a főpásztori gondjaimra bízottak figyelmét, nem feledkezhetem meg arról, hogy nagy a hála adója az isteni Gondviselés iránt, amiért Felséges urunkat nekünk e dicső napig megtartotta s ismét nagy a mi kötelességünk, hogy buzgó szívvel és gyermeki alázattal esedezzünk e napon az élet Urához, hogy apostoli Királyunkat, felséges urunkat és atyánkat még sokáig tartsa meg és mindennemű áldásával halmozza el.

ködeinek életet morzsoló kohójába illeszkedik be a szegény szerzetes Révai.

Nyomorusága már gyermekkorában kezdődik. Korán kiszakad a családi fészekből, mert hát a szegény eszmadia apa nem tud elegendőt keresni családjá fenntartására. Révai alighogy öntudatosan érezhette volna az anyai szeretet melegségét, már is idegenbe szakad, a család egy plebános rokonának portájára kerül. Így mondjuk portájára és nem hajlékába, mert a hajlék a bekének, a nyugalomnak, a szeretetnek helye. A kis Révainak, éppen a legfogékonyabb korban, mindétekből alig volt része.

Legalább erre vall még férfikorából való visszaemlékezése is:

Ki igen idején, mikor nevelkedni
Csak kezdetben gyöngén életre gerjedni,
Tárgya lett a vad kegyetlenkedésnek
S bennem dúló kedve lett az üldözésnek!

Az üldözésnek ez a dúló kedve kíséri egész pályáját át. Mint elhagyott szegény ifjú, bizvást mondhatjuk, minden hajlanóság nélkül, csupa kényszerűségből lép be 1769. nov. 10-én Kecskeméten a piarista szerzetbe.

Ezen hajlama ellen való lépésével megnyitotta magának a további gyötrelmek zsílipjeit. A heves, indulatos természetű, a szívet nyelvény hordó ifjú sehogysem tudott beilleszkedni a föltétlen engedelmeséget kívánó szerzetesi életbe. Állandó harc és összeütközés az élete. Természetesen a rövidebbet mindig ő húzza. Megmagyarázhatónak véljük tehát, ha költeményeiben

olykor-olykor nem egészen elfogulatlanul és talán szenvedélyes lelkének túlzásával tör ki szerzete ellen:

Födolog, a Szeretet nincs ott, csak színre hazudják:
Gyűlölség vagyon ott, s üldözésekre buzog.
Ott vesze nyers ifjúságom tüze, minthogy előltek:
Én valom, szomorú áldozat a ki valék.

Bizonny nyers ifjúságának ez a tüze nem vesze el, mert ez űzi, hajtja folyton-folyvást: Kecskemét, Veszprém, Nagykároly, Bécs, Győr, Nyitra, Esztergom, Komárom, Grác és még sok állomáshelye bizonyítja az ő nyughatatlan természetét.

Ugyanerre vall az a sokoldalúság, amely tanítói pályáján megnyilatkozik. Még ifjú korában a történettel kezd foglalkozni, hazafias érzése csakhamar a költészethez vezet, az élet rákényszeríti, hogy matematikával és arkitektúrával foglalkozzék, majd Nagyváradon már rajzot tanít s közben tankönyveket ír az elemi iskolák számára, köztük A b c - t is; az elemi iskolától a nagyváradi akadémiára kerül, hol már fizikát és filozófiát is tanít, sőt van egy diákból áldogolt fizikai munkája is: „A m e n n y k ö n e k m i v o l t á r ó l é s e l t á v o z t a t á s á r ó l v a l ó b ö l c s e l k e d é s .“

Látnivaló, hogy addig, amíg a tudománynak arra a terére lép, melyen ércnél maradandóbb emléket emelt magának, sok mindenbe belefogott, amint az élet kényszerűsége ráta.

Azonban izzó hazafiassága csakhamar a költészethez vezet s nyelvbuvárlatokra utalja.

Révai, ámbár maga sokat tartott költői munkásságára, a költészetet csak mintegy pihenőül üzte, mikor olykor-olykor komoly tudományos munkásságaközepette kifáradt. Tanulmányai, neveltetése könnyen érthetővé teszik, hogy a szittya magyar az időmértekes verseihez szegődven az u. n. deák iskola egyik legjelesebb tagja lesz Rájnis és Baróti felett. A „Magyar A l a g y á k n a k (elégia) első könyvek“ címén 1778-ban adta ki Nagy-Károlyban először összegyűjtött verseit, belépven ez által a magyar Helikon berkébe.

A deák műveltségű szerzetesek és tanárok egyike-másika lelkesen üdvözli a költőt, de a nagy közönség bizonny nem igen vesz tudomást róla. Ezt ugyan nem szabad annak betudnunk egyedül, hogy a közönség nem valami nagy élvezetet talált a hideg versezetekben, hanem inkább annak, hogy a mai értelemben vett olvasó közönség egyáltalában nem volt. Nem volt sajtóorgánom, amely az olvasni szeretők figyelmét legalább felhívta volna egy-egy megjelent munkára. Irodalmi kritikáról meg szó sem lehetett.

Hát mit mondjunk ma Révai költészetéről? Tartózkodás nélkül nyilatkozhatunk, nem sértjük meg vele egyéb munkásságával szerzett hallhatatlanságát. Ő érezte, hogy mivel kell bírnia mindenek felett a költőnek, de azért maga még sem volt igazi költő.

„Pedig jaj! mi hitvány szer a költő é r z é s

Ennélfogva elrendelem, hogy

1. jelen körlevellem Szentháromság ünnepe-n a szószékről felolvastatván, a hívek annak szellemében valamely helyi érdekű maradandó alapítás létesítésére buzdítottassanak;

2. június 7-én az esti harangszó után a templomok összes harangjai egy teljes félórán át szólnak, jelezvén a nagy nap előestéjét; ugyancsak egy félórán át zúgjanak a harangok június 8-án a reggeli harangszó után is;

3. június 8-án a szokott időben ünnepélyes hálaadó istentisztelet tartandó, melyre meghívandók az összes hatóságok, egyesületek, testületek. Szentmise előtt lehetőleg mindenütt szent beszédben kell a nap jelentőségét méltatni. Szentmise után a legfőlségesebb Oltárszentség előtt a királyért és hazáért végzett ima, (A körlevél közli az imaszöveget is. Szerk.) majd áldás fejze be az ünnepélyt.

Ezen ünnepre a templomok tornyait lehetőleg annyi nemzeti lobogóval kell díszíteni, amennyi elhelyezhető. A templomok belseje zöld gallyakkal, virágokkal és nemzeti zászlókkal díszítendő; szóval az ünnepi istentisztelet, a lehető külső fénytel tartandó. Társadalmi uton oda kell hatni, hogy a hatósági, testületi személyek lehetőleg egyesülve ünnepi menetben, zászlók alatt vonuljanak föl az istentiszteletre s úgy is vonuljanak el onnan a kiindulási helyig.

4. Minden iskolában akár a délelőtti hálaadó istentisztelet után, akár délután iskolai ünnep tartandó, ének, zene, szavallás és megfelelő alkalmi beszéd, továbbá az iskolai pályázatokért járó szokásos jutalmaknak ekkor való kiosztásával.

A többire nézve a helyi viszonyok szerint való közelebbi intézkedést tisztelendő papságom legjobb belátására és buzgóságára bízom, éppen csak azt hangsúlyozván ismételtén, hogy hő óhajom, hogy ezen emléktünnep külsőleg minél fényesebb legyen, de ennél is hőbb óhajom, hogy a keresztény jótékonyaság minél több emlékjele által válják hatásaiban maradandóvá és sok áldás forrásává.

nélkül" kiált fel az *Elegyes Verse*k előszavában. Pedig belőle éppen ez a belső, költői érzés hiányzott s így hidegen hagynak versei. Tudós poeta volt ő a szó-szoros értelmében. Apórólékösség, gond a formában, ez az ő tudománya. Nem művész volt hát a költészet terén, hanem mesterember.

De aztán ügyes, lelkiismeretes, becsületes mesterember.

De aztán, mint ilyen örökre beírta nevét költészetünk fejlődésének történetébe, mert ő volt az, aki a magyar prozódia törvényeit tudományosan is megállapította.

De még más érdemeket is szerzett költészetünk érdekében. Ő, az anyagi nyomoruság vérgig megalázó gyötrelmeit állandóan érző szegény szerzetes, házal, kér, könyörög anyagi támogatásért, de nem abból a célból, hogy magán segítsen, hanem azért, hogy régebbi és korabeli irótársai munkáit kiadva, a közönség kezébe juttathassa. Így adja ki nagy küzködések után Faludi, Gyöngyösi, Orczy, Beniczki munkáit.

És a nyomorgó író e közérdekű munkásságában milyen pazar és bőkezű! Nem elégszik meg azzal, hogy irótársai munkáit csak kinyomassa úgy, ahogy! Szép, díszes, izléses, hibátlan, tiszta munkát óhajt a közönség kezébe juttatni. És valóban a Faludi-kiadása még manapság is számottevő az említett szempontból, hát még akkoriban. Olyan e tekintetben, mint a született dáma, aki szegénysorsba

H I R E K.

Az ülkei iskola fűtése.

Ezt az ügyet válaszok és viszonzások alakjában már többször tárgyaltuk lapunkban.

Legutóbb a 15. számban közöltük Péterffy L. plebános úr válaszát Ember János. kir. tanfelügyelő úr megelőző nyilatkozatára. Most ismételtén a tanfelügyelő úrtól kaptunk egy terjedelmes viszonzást, melynek lényegét az alábbiakban közöljük azzal a megjegyzéssel, hogy ezzel az ügyet le is zárjuk.

A tanfelügyelő úr mindenekelőtt tiltakozik az ellen, hogy neki „a kath. iskolák ügye iránt ellenséges indulatot” imputálnak. Ezzel szemben feleliti, hogy 7 gyermeke (fiúk, lányok) járt és jár különböző fokú kath. iskolákban, holott mindenik fajta iskolából Székelyudvarhelyt másképp iskolája is van.

Hivatalbeli tényeire vonatkozólag kijelenti, hogy a kérdésben forgó „ülkei fűtésügy” nincs befejezve, tehát hivatkozni sem lehet rá. „A vonatkozó adatok hekérséből ellenséges szándékot kiolvasni nem lehet.” Erre előző tettei nem szolgáltatnak alapot.

Gyurcsovetz tanító úr azon nyilatkozatára vonatkozólag, mintha ő (a tanfelügyelő úr) az egyházlátogatási dekretum kötelező erejét „mint avultat” el nem ismerte volna, kijelenti, hogy emlékezete szerint akként nyilatkozott, hogy „a Szenttamás községet kötelező dekretum kötelező ereje Ükére vonatkozólag kétes lehet”. A község nem tagadta ugyan meg a fenntartási köteleesség teljesítését, de jórészt kibujt a köteleesség teljesítése alól... „Emiatt a pusztulás képét mutatja az iskola”. Ezért kellett az adatokat bekérni úgy a politikai, mint az egyházközségtől, hogy egyjék v. másik, de teljesítse a fenntartási kötelezettséget. Az adatok beérkeztek, melyeknek alapján az ügy folyamatban van. Oroszhegyre vonatkozólag felhossa a tanfelügyelő úr, hogy az egyháztanács azt a szokást, mely szerint a gyer-

mekek a tűzfát darabonként szállították az iskolába, egy határozattal megszüntette s kötelezte az igával bíró szülőket a tűzfá bezáratására, az igával nem bírókat a behordott fa felaprózására.

Ezt a határozatot a politikai község is elfogadta, de később ismét a régi szokást állította vissza. Ezt megint a közigazg. bizottság semmisítette meg és visszaállította az egyháztanács határozatát.

Tehát nem „nullázta” ki Oroszhegyet, habár még inkább szerette volna a polit. községet kötelezni a teher viselésére, de „alap hiányában más rendelkezést proponálni nem lehetett.” A tanító testületi életére vonatkozó indítványára nézve megjegyzi, hogy ő szétválasztja a hivatalos testületi és szabad egyesületi életet. Amabban együtt lennének az összes államsegélyes tanítók a népnevelés közös nemzeti és kulturális ügyeinek szolgálatára, emebben pedig különleges céljaink szolgálatára társulnának. Ennek a gondolatnak pedig nincs agresszív jellege.

Ezek után tiltakozik a tanfelügyelő úr a „verbli szociáldemokrata” elnevezés ellen, mire tettei nem nyújtanak alapot. A politikai cikkere vonatkozólag azt mondja, hogy „azok intencióját, szellemét kikapott mondatokból megítélni nem lehet. Külömben is az ő politikai álláspontja ebben volt összefoglalható: „anyagi erő hiányában a küzdelem sikerre nem vezethet. Csak a meglévő alapon folytatott erőgyűjtés vezethet célhoz. Joggal mondhatom, hogy ez a felfogás ma uralkodik”. A Maró Gergely-fele naptárnak általa való terjesztését mesének mondja.

Ez a nyilatkozat tartalma.

A magunk részéről az igazság érdekében meg kell jegyeznünk, hogy a Péterffy L. plebános úr által idézett részletek tényleg mind szóról-szóra megvannak a tanfelügyelő úr cikkeiben, melyek a „Székely Ujság”-ban jelentek meg.

Figyelmesen végig lapozva a hajdanvaló ujságot, konstatalnunk kell, hogy ez az ujság egyik legtelivebb példánya azoknak a haladó-párti lapoknak, melyeket annak idején a darabont kormány a vidéken mindenfelé alapított alkotmánytörő politikájának támogatására.

Végigolvassa a tanfelügyelő úr cikkei is, azt is konstatalhatjuk, hogy az ő politikai eszményképe Tiszta István, a „vir integer ac tenax (1906. 11. sz.) volt, akivel szemben a pponyi „nyugopontot nem találó, örökösen ingadozó”. Az is tény, hogy a küzdő koalíciót igen sokszor lekicsinyli, a függetlenségi pártnak többségre jutásától pedig egyenesen felti az ország jövőjét.

Azóta a koalíció kormánya jutott, a függetlenségi párt parlamenti és országos többségre tett szert, s ime az ország mégse borult lángba, hanem egy jobb, nemzetibb és önállóbb jövőnek néz elébe. Ezt azóta a tanfelügyelő úr is körülbelül belátta, mert fentebb kivonatolt nyilatkozatának végén így ír: „A politikai igazság nem abszolút, hanem alkalmi igazság. Ezen igazságok harcossai tehát a tévedésnek sokkal inkább ki vannak téve, mint a más körökben küzdők.” Mi ugyan pusztán „alkalmi igazságot” (ennek ellentéte nem az „abszolút”) még a politikában sem ismerünk, hol éppen itt az a bizonyos alkalmi meggyőződés, nagyon kétes értékű, de azért egészen természetesnek tartjuk a politikai elvek változtatását, ha az meggyőződésből és nem az alkalmi szerint történik.

Épen ezért örvendünk, ha a tanfelügyelő úr politikai ellenfelei — miként írja — „hall-

gatag mindnyájan békejebbet nyújtottak a teremkeny munkára, melyre az új kormány alakult."

— **Püspök urunk önmiltósága** Mária-Radnáról, hol május 1-én, tizéves püspökségének évforduló napján, egészen visszavonultan adott halálát Istennek kegyelmeiért, Budapestre utazott, hol részt vett a Szent-István-Társulat közgyűlésén a kongrua ügyében tartott püspöki konferencián, elnökölt a Regisi Szt. Ferenc egyesület (ez az egyesület a vadházasságok ellen küzd azáltal, hogy a törvényes házasságra lépni kívánókat minden módon támogatja) közgyűlésén, e hó 8-ikán pedig megjelent a felsőház ülésén, amely a tanítói törvényjavaslatot tárgyalta.

— **Első áldozás.** A helybeli irgalmas nővérek iskolájába járó leánykák első áldozásukat áldozó esütőrtőkön végezték. A jelentős szent ténykedésre alaposan előkészített apróságokhoz áldozás előtt és után is Rakk József papnevelői prefektus és leányiskolai hitoktató tartott megindító oktatást beszédet. A szent ténykedés alatt érthető megindultság vett erőt nemesak a fehérruhás és koszorús első áldozókon, hanem a jelenlevő szülőkn is. Azoknak piciny szíve egy eddig még előttük ismeretlen boldogságtól dobogott, áhitattal vévén magukhoz az Úr szent testét, a mely egy életen át fogja őket gyámolítani, erősíteni; emezek könnyező szemekkel a régmultra gondoltak vissza, amikor még ők is az Isten lélkének olyan tiszta templomai valának, amikor még ők is naiv lélekkel, de Krisztus testétől megerősítve gyermeki bizalommal tekintettek egy misztikus jövendő kétes homályába. Azok a családok, sok megpróbáltatáson mentek át, de ime az Isten szent kegyelme megengedte, hogy gyermekeikben viszontlássák önmagukat, hogy gyermekeik szent boldogságába ők is ismételtlen osztozkodjanak. A gyermekek és szülők fohászokdása egybeolvadt s együttesen szállott fel Krisztushoz, akinek annyi boldog jegyese tett erős fogadást e szent napon.

— **Tulipános multság.** A Tulipánkertszövetség helybeli fiókja e hó 12-én (vasárnap) megalakulásának évfordulóján nagyobb szabású hangversenyt rendez a következő programmal: 1. Lányi: Népdalegyveleg. Előadja a Gyulaféhérvári Daloskör Riszner Ödön vezetése mellett. 2. Szaval: Makkai Erzsike. 3. Huber-Veress: Magyar Ábrándok. Hegedűn előadja: Veress István zenetanár, cigányzene kíséret mellett. 4. Alkalmi előadást tart: Török Ferenc országgy. képviselő. 5. Énekel Kolombán Ilonka. 6. Élőképek: I. Magyarország a multban; II. Magyarország a jövőben. Rendezi Reithofer Jenő.

A mint látszik, a szereplők között több idegen is van. Ezzel a rendezőség egy kis változatosságot akart elérni a téli hangversenyek után, amelyek városunk művészeit és műkedvelőit állandóan foglalkoztatták.

Török Ferenc országgyűlési képviselő a függetlenségi pártnak kiváló tagja, aki régebben a „Magyar Szemle”-ben és más fővárosi szépirodalmi lapban sok kedves dolgot írt eleven tollal, kedves humorral és finom szellemességgel. Bizton reméljük, hogy ami közönségünk is meg fogja őt szeretni.

Makkai Erzsike k. a. nem ismeretlen városunk közönsége előtt. Veress István művészi hegedűjátékát pedig megszerezte ismerik, most városunk közönsége is gyönyörködhetik benne. A műsor utolsó pontja pedig új és meglepő lesz, szóval a hangverseny, amelyen, hir szerint gr. Teleki Árvédné és br. Kemény Árpád főispánné védőnök is megjelennek, minden tekintetben magas művelzetet ígér a közönségnek. Hisszük, hogy közönségünk már a hazafias cél miatt is tömegesen fog megjelenni.

— **Hímen.** Frölich Ottó a kézdívásárhelyi róm. kath. főgimn. tanára f. hó 1-én tartotta eljegyzését Csikszépvizen özv. Zakariás Izskáné úrnő kedves és művelt leányával Ilonkával. Igazi boldogság legyen osztályrészük.

— **A keresztjáró napokon** szép, derűs, talán igen is meleg időben folytak a szokásos körmenetek. Az első napon az apácák zárdatemplomába vonult le a hívők serege, a következő két napon a várbán volt a körmenet, minthogy a barátemplomba az utcák burkolatának javítása miatt nem lehetett lemenni.

— **Halálozások.** Hamar Bálint nyug. községi tanító életének 63., boldog házassága 40-ik évében a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után folyó év április hó 25-én az Urban kimult. Hült testemait április 27-én helyezték a róm. kath. egyház szertartása szerint az édes anyaföldbe örök pihenésre a szentkatolnai róm. kath. temetőbe. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Asztalosvicsky Lajos állami iskolai tanító élete 47-ik, piskitelepi tanítóskodásának 10-ik évében jobblétre szenderült. Temetése e hó 4-én d. u. 4 órakor volt. Nyugodjék békében.

— **Bimbóhullás.** Sulyos csapás érte Reithofer Jenő gyféhérvári főgimn. tanárt és nejét Teleky Margitot. A család kicsiny virágos kertjének második hajtása, Emike, elhervadt időnap előtt. Alig szerzett a gondos szülőknek rövid örömet, már is tenger fájdalmat hagyott maga után, midőn f. hó 2-án, hét hónapos korában fölropült az angyalok közé. A bánatos szülők fájdalmát enyhítse a jó ismerősöknek és barátoknak a szomorúságban való osztozkodása.

— **Támadás a helybeli kath. Legényegyesület ellen.** A Kolozsvárt megjelenő „Erdélyi Munkás” nemzetközi szociálista újság május elseji számában durva és minősíthetetlen támadást intéz „Klerikális erkölcsök” cím alatt nemesak a Legényegyesület s ennek tagjai ellen általában, hanem a vezetőség ellen is. Ezt a piszkolódást egyelőre egyszerűen tudomás vesszük és ehelyen nem reflektálunk bővebben rá, mert a Legényegyesület vezetősége városunk egész közönsége előtt sokkalta nagyobb tiszteletnek örvend, mintsem, hogy ezt egy vagy akárhány veres szociálista megdönthetné s mert ez a vezetőség erkölcsi téren a nemzetköziet kioktatására nincsen rászorulva.

— **Népmiszor Kerellőszentpálon.** F. évi április hó 21-től bezárólag 28-ig Kerellőszentpálon (Kisküküllő-m.) Lollok József az Erdélyben mindenfelé ismert misszionárius és Zomora Dániel gyulaféhérvári kanonok-plebánus magasztos tevékenységet fejtettek ki a halhatatlan lelkek megmentésében. Missziót tartottak a nép

számára. Kimagasló, legmélyebben megható momentumai voltak a misszionás az Isten negyedik parancsáról, a legméltóságosabb Oltáriszentegéről, a felebaráti szeretetről s a Boldogságos Szűz Máriáról tartott szentbeszéd. Zomora Dániel kanonok lelkes szavakkal intette a gyermekeket az Isten IV. parancsolatának megtartására, megdöbbenő példáit beszélvén el az engedetlenség szörnyű bűnhődésének s utalt a rossz, kereszténytelen nevelésnek átkos gyümölcseire is, az Oltáriszentegről lévén szó, Lollok atya oly égbetörő hévvel esetelte az angyalok kenyerének rendeltetését s az Oltáriszentesség szerzésének az isteni Szívben rejlő titkos rugóit, hogy a hívek — lélekben — mintegy elragadtatva érezték magukat azokra a krisztusi magaslatoakra, a hol az örök Szeretnek kimeríthetetlen forrása csörgedeznek... Használó lelki emócióba hozta az ájtatos hallgatókat az ellenségeszeretetről s az ellenségek kibéküléséről előadott hatalmas szövege is, a mely a lelkeket angyalszárnyakon emelte föl a keresztény erkölcsannak csaknem szédítő, de legistenibb magaslataira. A szentbeszéd végeztével fölhitva a híveket, hogy a haragosok béküljenek ki... s ugyanekkor megkondultak a fölszentelt ércnyelvek, mintegy hirdetvén egy új, fontos „treuga Dei”-t s harangok zűgása adta tudtára a világnak, hogy a béke szelleme szállt a földre s az emberek mindnyájan testvéri jobbot nyujtanak egymásnak... A Boldogságos Szűzről tartott szentbeszéd minden egyes passzusa, mint egy folyton ismétlődő magasztalás hangzott vissza a lelkek mélysegeiben: „Egészen szép vagy, Mária! Eredeti bűnnek szennye nincs Tebened!”

Az s. misszió iránt meleg érdeklődés nyilvánult; kiválóan azonban a buzásbessenyői és az ugrai leányegyházak hívei tanusítottak vallásos buzgalmat, a midőn nem törődvén az út fáradalmaival, naponként átgyalogoltak az anyaegyház templomába. 28-án d. u. ünnepélyesen megáldották az atyák a templomudvarban felállított misszió-keresztet. Megható volt akkor az a mélységes hódolat, a melylyel a hívek a szent keresztet járultak. Ezután bevonultak a templomba, a szertartást végezt papok élén hófehér ruhába öltözött leánykakkal, a kik a szentélyben foglaltak helyet. Ekkor a kegytárgyak megáldása és a pápai áldás következett, a melyet Lollok József atya osztott ki; utána Zomora Dániel kanonok lépett a szószékre s mondotta el könnyekig megható búcsubeszédét, a melyet litánia és sz. áldás követett. A misszionárius atyák másnap reggel utaztak el Kerellőszentpálról. Kísérje az Isten áldása s a szentpáli hívek halája további útjaikban.

— **Érettségi vizsgálatok.** A gyféhérvári főgimnáziumnál az érettségi vizsgálatok írásbeli része máj. 15—17. napjain, szóbeli része pedig jú. n. 13., 14., 15-én lesz. A magántanuló írásbeli vizsgálata jú. n. 15-ikére van kiűzve.

— **„Amit mi nem értünk”** címen lapunk 17. számában egy hirt közöltünk, mely szerint meglepőnek találtuk, hogy az erzsébetvárosi latinszertartású r. k. templom újjáépítése érdekében az egyházközösség részéről megindított mozgalom ellen cikkezett valaki a

Tüdőbetegségek, hurutok, számköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjén mindenkor

„Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszűnteti a köhögést, váladékot, éjeli izzadást

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárkban. — Ára lvegenként 4.— korona.

„Medgyesi Újság“-ban. A „M. U.“-ban megjelent névtelen támadó cikk szerzőjeül Ávédik Lukács főesperes urat az erzsébetvárosi r. k. szertartású egyházközség 42, szóval negyvenkét tagja nevezte meg az „Erzsébetvárosi Hírlap“ 17. számában. Most erre az ügyre vonatkozólag a „M. U.“ máj. 6. számában, szóról-szóra a következőket olvassuk:

„Az erzsébetvárosi templom-épités ügyében felmerült vita tárgyában az illetékes helyen szerzett tapasztalat folytán közöljük, hogy a nyilatkozat rendén kifejezésre juttatott ama feltevés, mintha Ávédik Lukács főesperes úr Erzsébetvárosban egy lat. szertartású templomnak szükségét nem ismeri el s annak felelőstől ellenzi, — merőben alaptalan és téves. Mert a főesperes hivatalos felterjesztései és nyilatkozatai épen azon álláspontot ajánlják, hogy a történelmi nevezetességű Apaffy templom addig is restaurálandó, míg a hívek be fogadására alkalmasabb épület emeltek, illetve a míg az e célra szükséges összeg rendelkezésre áll.“

Igy a „M. U.“ közleménye. Őszintén megvalljuk, hogy most már még kevésbé értjük a dolgot. Nem értjük először azért, mert nem tudjuk elképzelni, hogy 42 egyházközségi tag (Apor Zoltán br. főgondnokkal és Zöld Gábor gondnokkal az élükön) hogyan tudhat valakit nyíltan, hírlapban egy igen kellemetlen feltűnést keltő cikk írásával megvádolni, — ha nincs reá pozitív alapja!

Nem értjük másodszor azért, mert a szóról-szóra közölt cáfolatban egyetlen szó sem szól a vád lényegére vonatkozólag, mely szerint a 42 egyházközségi tag azt írja: „... egy cikk jelent meg, melyről megtudtuk, hogy írója nem más, mint ugyancsak Ávédik Lukács főesperes úr.“ — Szóval, egy kis világosság ráferne erre a homályos ügyre, amely értesülésünk szerint a kedélyeket éppen nem kellemes igazgatóságban tartja Erzsébetvárosban.

— **A sepsiszentgyörgyi róm. kath. Ol-táregyesület** május hó 9-én a város háza dísztermében, saját penztára javára igen szépen sikerült hangversenyt rendezett a következő műsorral: 1. Nyitány, előadta Kozák Dávid zenekara. 2. „A köszent.“ Ének-kettős Hubertől. Harmónium és zenekísérettel előadták: dr. Szász Izsák és Fogolyán Endréné úrnők. 3. „Rigollettó.“ (Verdi) Liszt Ferenc hangverseny átiratán. Előadta: dr. Bogdán Andorné úrnő. 4. Szabad előadást tartott Rass Károly gyulafehérvári főgimn. tanár. 5. „Jó reggelt.“ Gavotte Mikocetől. Hegedűn előadta: Tunyogi Csapó Endre plébános. 6. „Az Úr ítéle.“ Melodráma dr. Váradi Antaltól, zenéje Nemes Elemértől. Előadta Szentiványi Józsefné úrnő, zongorán kísérte Csinádi Lajosné úrnő, harmoniumon Zayzon Béláné úrnő. 7. „Kuruc dalok.“ Zene kísérettel énekelte: dr. Fejér Mihály ügyvéd. 8. Rossini „Stabat Mater.“ Két zongorára alkalmazta Lahe. Előadták: Fogolyán Anna és Mariska úrhölgyek.

— **Tanitógyűlések.** A csiki róm. kath. tanítóegyesület feicsiki fiókköre a hó 4-én tartotta meg tavaszi gyűlését Madarason a csinosan és korszerűen berendezett iskolaépületben.

Elnök elsősorban is arról a nagy veszteségről emlékeztet meg, mely az egyesületet Murányi Kálmán főesperes halálával érte. Elnök indítványára a gyűlés fájdalmanak jegyzőkönyvileg adott kifejezést.

Ezután örömmel és a szív őszinteségével üdvözölt Rancz János alesperes-plébánost, kit a magas püspöki kegy a főesperesi teendők ideiglenes végzésével megbízott.

Általánosabb és lelkesebb örömet képzelnem lehet annál, mint a milyennel ezen kifejezést fogadták a tanítók.

Rancz János hálás szívvel mondott köszönetet a lelkes óvációiért s ígéretet tett, hogy továbbra is a tanítók őszinte jóakarója és lelkes barátja marad.

A jegyzőkönyv felolvasásánál egy kis vita fejlődött ki. A jegyzőkönyv egyik pontja ugyanis arról szólott, hogy a karcfalvi és jenőfalvi tanítók és tanítónők a gyűlésből való elmaradásukat a fuvar és napidíjak elvonásával igazolták, mit a gyűlés nemcsak hogy el nem fogadott, de sőt az elmaradás miatt rosszallását fejezte ki.

Miután kitűnt, hogy a gyűlés e határozata félreértésen alapszik, a jegyzőkönyv ezen pontja egészen töröltetett.

Ennek következtében Buzás kartárs mult-kori hírlapi kirohanása a karcfalvi és jenőfalvi kartársakra s azoknak a tanítói idealizmusból adott megleckéztetés tárgyalanná vált.

Péter Sándor a gazdasági ismétlő iskoláról tartott egy gazdag tapasztalatokra valló, szép és tanulságos felolvasást.

Márton Emilia tanítónő érzéssel, hatással és köztetséssel szavaltta el „Ne féltsek a magyart“ című hazafias költeményt.

A helybeli tanítók mindenikének gyakorlati tanítása, a megejtett bírálatok alapján, sikerültek nyilvánítottak. Ezzel kapcsolatban elismerő köszönet szavaztatott az iskolaszéknek, különösen érdemes elnökének a tantermek mintaszéri berendezéséért.

A jövő gyűlés helyeül Csik-Rákos tüzetett ki, hol a gyűlést megelőzőleg néhai Murányi Kálmán lelkiüdvéért rekvim fog tartatni.

Az udvarhelyi róm. kath. espereskerületi tanítói egyesület sóvidéki fiókköre f. évi április hó 29-én Nyikómalomfalván igen látogatott gyűlést tartott, melyet Veni Sancte és szentmise előzött meg. Első sorban Péterffy Béla malomfalvi kántortanító tartott gyakorlati tanítást a III-ik osztályban a földrajzból, az ország fogalmát ismertetve. A gyakorlati tanítás után Tamás István szentkirályi plébános tartotta elnöki megnyitóját, érdekesen fejtegetve az egyház és iskola egymáshoz való viszonyát. Értekezésében a legrégibb időkből vett történeti adatokkal világította meg a vallás és iskola szoros kapcsolatát. Majd idevze Krisztus Uruk szavait: „menjete és tanítsatok minden nemzeteket“, megállapítja, hogy a kath. egyháznak ezen isteni hagyományból kifolyólag nemcsak feltétlen, de kizárólagos joga van az iskolához. További fejtegetése során panasolja az államnak a vallásos jellegű iskolák elleni támadásait, az azok eltulajdonítása iránti törekvést; megjegyyeznek mutatja ki azon európai országok állapotából, melyek a közoktatásügyet teljesen államosították, hogy milyen szomorú, sőt végzetes eredményei következtek a hitvallásos iskolák elkonfiskálásának. Ráutalással ezekre a szomorú következményekre, buzdít és lelkesít, hogy legyünk mindenkor tantöríthatlan bajnokai hitvallásos iskoláinknak. A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitót után a körű jegyző a mult gyűlés jegyzőkönyvét olvasta fel, melyet észrevétel nélkül hitelesítettek. Ezután

Andrássy Gyula lengyelfalvi kántortanító szavalt Tompa Mihály „Három a darú“ című költeményét, majd tárgyalta a kör az erdélyi róm. kath. tanítóegyesületék szövetségének átiratát. A gyűlés annak kiemelésével, hogy Tamás István szentkirályi plébános mint elnök, Gyurcsovecz Károly ülkei tanító, mint jegyző hivatalból tagjai a szövetségi közgyűlésnek, képviselőkül megválasztja Antál János szentmási és Bálint József oroszhegyi tanítókat, a

közgyűlésen tartandó előadásra Gyurcsovecz Károly ülkei tanítót jelöli ki, végül a Buzás János által a mult évi szövetségi közgyűlésen ajánlott s a népiskola minden egyes tárgyából készítenő tantervekre vonatkozólag a földrajzi tantervnek összeállítására Gál Sándor, Bálint József, Antal János, Gál Imre és Gyurcsovecz Károly tagokból álló bizottságot küld ki, megbízva egyuttal e bizottságot, hogy az Országos Katholikus Tanügyi Tanács által kitűzött tételket (Lásd a „Közművelődés“ folyó évi 13-ik számát) tegyék tanácskozás tárgyává és összefoglalt észrevételeiket az elnökség útján a kellő időben terjesszék fel az Országos Katholikus Tanügyi Tanácshoz.

Petress Gyula farkaskői kántortanítóknak az orgonáról, annak kezeléséről és használatáról nagy szakavatottsággal megtartott előadása után Bálint József oroszhegyi tanító szavalt nagy hatással Ábrányi Emilnek „A koldus“ című gyönyörű költeményét. A gyakorlati tanításra vonatkozó beható bírálat után Gál Imre indítványára elhatározza a kör, hogy az alkohol elleni küzdelem támogatásául minden kartárs működési helyén a községi képviselő testületben a koresmáknak és italméréseknek minden vasár- és ünnepnapon való zárva tartására indítványt adjon, illetve adasson elő, minden igyekezetével biztosítván ezen indítványnak határozattá való emelését. Gál Ambrus korondi tanító indítványára pedig a kör a következő távirati üdvözlést küldötte Apponyi Albert gróf kultuszminiszter úrhoz: „Az udvarhelyi római katolikus espereskerületi tanítói egyesület sóvidéki fiókköre Nyikómalomfalván tartott mai közgyűlése alkalmával hódolattal üdvözi Nagyméltóságodat a hitvallásos iskolák tanítóinak anyagi ügyeit rendező törvényjavaslatáért és hálalattal szívvel mond köszönetet a tanítótság iránt mutatott atyai gondoskodásáért. Tamás István elnök, Gyurcsovecz Károly jegyző.“

Ezen táviratra a következő sürgönyválasz érkezett: „Az udvarhelyi espereskerületi tanító egyesület közgyűléséből kelt üdvözlésüket köszönöm, számítok hazafias támogatásukra. Üdvözlettel Apponyi.“

Végül még Petress Gyulának a madárvédelemre vonatkozó indítványára elhatározza a kör, hogy ősi gyűlésre a következő vitatétel tűzi ki: „Mit tehet a tanító a madárvédelem terén? A jövő gyűlés helyének, idejének és tárgysorozatának a megállapítása után az elnök a gyűlést lelkesítő szavakkal bezárta.

— **A székelykeresztúri állami elemi iskolai tanítóképző-inteztetnél** az 1907—908. tanévre az I. évfolyamba felvétetik 30 növendék. Ezek közül 18 ingyenes ellátás (bennlakás, reggeli, ebéd és vacsora), 4 pedig évi 105—105 K. ösztöndíj kedvezményben fog részesülni. A kedvezmények a középiskola vagy polgári iskola IV. osztályát végzett kitünő és jeles előmeneteli növendékeknek fognak adományoztatni. A pályázati kérvények szabályszerűen felszelve folyó évi május hó 31-ig az intézeti igazgatóságához nyújtandók be. Részletes felvilágosítást szívesen ad az intézet igazgatósága.

— **A nagyszebeni tanítóképzőinteztet I-5. osztályába** a következő 1907/8. tanévre felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leánynevelőiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy leánygimnázium négy első osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idej első felévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án feltétlenül bekü-

dendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kitéendő, hogy bennlakó vagy bejáró akarenni a növendék. Bennlakási havidíj 36 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatóságához június hó 15-éig kell benyújtani. A fölvetél július hó első napjaiban lesz elintéztve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III. és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehető olyankor is, akik kisdédőnői oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a leánygimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásra prospektust szívesen küld az igazgatóság. Dr. Bilinszky Lajos, közintézeti igazgató.

— **Nátha és köhögés** gyötrik ismét az emberiséget. A természet azonban nem hagyott tehetetlenül bennünket s többféle gyógyszerrel adott ezen betegségek ellen, melyek között a leghatásosabb és leggyorsabban segít a „Sirolin-Roche“. Ezen kellemes ízű, teljesen méregmentes szer megszünteti a náthát és köhögést, sőt súlyosabb természetű tüdőbajt is a legrövidebb időn belül; emeli az étvágyat és indirekt uton a testsúlyt, s ott, hol a betegségnél láz mutatkozik, az, ezen szer rendszeres használatával, szintén elmúlik. Ennélfogva a „Sirolin-Roche“ különösen a jelen időszakban egy családnál se hiányozzék, hogy a kezdetleges tüdőhurtnál is használva, annak tovább terjedését megszüntesse. Ezen szer kapható minden gyógyszerárban.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* A „Hittudományi Folyóirat“ ez ideig első füzete lapunk egy közelebbi számában ismertettük s ajánlottuk olvasóink figyelmébe. Nem tehetjük, hogy a valódi hézagot pótló tudományos folyóirat jelentőségére ismételtelen rá ne mutassunk.

Ez a folyóirat eddigi évfolyamaiban számottevő tényezője volt hazánk hittudományi mozgalmainak. A szentirati tudományokat illető érdelemes irodalmi tornák szintén éppen ez a közlöny volt. A meglévő magyar szentirati szöveg méltatásával és az esetleges jobbítás kérdésével ez a folyóirat foglalkozott. A hittudományi oktatás korszerű módosításának kérdése sokszerű, alapos tárgyalást nyert, ami hazai papképzésünkben hatás nélkül nem maradhatott. Magyar hittudományi lexikon letesítésének szükségességét is ez a közlöny hangoztatta s a hittudomány minden szakában igyekezett megfelelő műszókat jelölni, de kivált teljes ily műszóközléttel nyújtott az ágazatos hittanhoz. Az idegen szók lehetőségek elkerülésével s magyaros nyelvvel is igyekezett a hittudomány magyar művelését emelni.

A szerkesztő minden lehető elkövetett arra, hogy folyóirata, a kor színvonalán állva a komoly tudományt kedvelő olvasóit kielégítse.

Sajnálatos azonban, hogy a folyóirat megrendelőinek száma igen csekély s már-már alábbra jut a fennmaradás lehetőségének színvonalánál. Már pedig a Hittudományi Folyóiratnak megszűnnie annál kevésbé szabadna mert, mostanól fogva még nagyobb a hivatása mint eddig volt. Ugyanis a keresztény szellemű bölcsellettudomány művelésére ugyancsak Kiss János egyet. tanártól 1886-ban alapított *Bölcséleti Folyóirat*, 21 évi fennállás után pártolás hiányában megszűnt s éppen ezért most

tantól fogva bölcséleti tárgyú cikkeket is fog a Hittudományi Folyóirat közölni. Így a bölcsélet ismét külön közlönyt nem nyer, két szaktárgya lesz s fennmaradása is mind a két mondott szaktárgy érdeke. A két folyóirat illetően egyesítése sokak érdeke, mert így egy költséggel mind a két tudományág művelését fel lehet karolni. Mai napság egyetlen kath. pap, de még a műveltebb világi kath. sem lehet el annélkül, hogy a kath. hittudomány és ker. szellemű bölcsélet jelentős kérdéseiről alapos tájékozódást ne szerezzen. Nagyon sokan nem tehetik, hogy e célból egy drága könyvtárt szerezzenek össze, de azt a legszerényebb ellátásuk is megtehetik, hogy évi 10 koronáért megrendeljék a H. F.-t., mely tudományos érdeklődésüket a nevezett tereken minden tekintetben kielégíti. A hivatással járó erkölcsi kötelesség tehát e folyóiratot támogatni különösen manapság, midőn a maszlagos elveknek és elméleteknek olyan számos közlönyre végzi romboló munkáját. — A H. F. évenként négy-szer (márc., jún., szept., dec. 15-én) jelenik meg. Megrendelhető a szerkesztő-kiadónál Kiss János dr. egyetemi tanárnál Bpsten Mátyás-ut 18. sz.

CSARNOK.

Püspökmegyei zsinat.

(Folytatás.)

37.

A polgári kötéssel járó kényszer és ennek előbb-utóbb bekövetkező semlegesítő és a válásos házasság nimbuszát rongáló hatásnak ellensúlyozásául pedig fölöttébb jó volna, ha minden lelkipásztor arra törekednék, hogy a házasságkötés egyházi aktusa minél ünnepélyesebb legyen. A régi írásokból az tűnik ki, hogy régen hazánkban az esketés sokkal ünnepélyesebb volt, mint mostanában, amikor sok helyt csak amugy kurtán-furesán karingesen, stólával, tíz perc alatt intézik. Bezzeg a temetésnél sem a paradét, sem a beszédet nem sajnálják. Pedig hát mégis csak a házasság a keresztény családi élet alapja; ennek megkötésénél ne sajnáljuk se a szép szót, se a tömjént, se az örvendő zsolozsma-éneket. Mert ennek malasztos hatása beleplántálódik a lélekbe és a gonosz világ romlott felfogása helyébe megérleli a házastársakban azt a meggyőződést, hogy szalézi szent Ferenc szavai szerint a házasság arra való, hogy általa népesedjék be a föld Isten szent nevének hű imádjával.

Nagy baj, hogy nálunk annyira el van hanyagolva a nászmisénél járó delelőtti esketés; aminek talán az az oka, hogy a köznépet bajoss elterelni a vasárnapon való esküvéstől. Ezt hát mindenképen le kellene küzdeni, aminek a hosszabb őszi és téli évszakban nem igen van akadály, mert a köznép ebben az évszakban nem vesz munkanapot, ha hétköznap lakodalmazik is. De ha a nászmit nem lehet is tartani, azért mégis ünnepesebbé tehető az esküvő. A bevonulás történjék mindig orgonakisérettel s minden gyertya égjen; a pap pedig mindig pluviale-ban essen. A jegyesek az oltár epistola oldalára állítatván, a pap az oltár előtt először *Veni Sancte*-t intonáljon, utánna *Deus qui corda...* és *Actiones nostras...* órációkat. Ezután megtörténvén az esketés, amely alatt a megfelelő rövid parainésis soha se maradjon el, a 127. (Beati omnes) zsolttal mindig orgonakisérettel s a kar által énekeltessek, alatta pedig az újjár tömjénfüsttel honorifikálható volna. Végül *Te Deum* vagy *Magnificat* énekelhető. Ez utóbbi

megfelelőbb, mint háláének a menyasszonynak, tekintve, hogy a már előbb elénekelt 127. zsolttal a véglegény háláéneke, azaz, hogy ő reá vonatkozik.

Minden megyei zsinatnak egyik főfeladata, hogy „de perfectione Cleri“ is hozzon határozatokat, vagyis keresse a leginkább megfelelő eszközöket arra nézve, miképp lehet a megye papságát tökéletes papi életre és áldásos lelkipásztori működésre elsegíteni.

Ennél a tárgynál első sorban a papság nevelése és kiképzése és hát a papnevelő intézetek dolga jön szóba. Ezzel a kalocsai érsektartományi zsinat (Tit. IV. Cap. I. II. III. IV.) bő részletességgel foglalkozik. Azt, ami ott van, megvalósítani — amennyiben t. i. még eddig megvalósítva nem volna, — lesz egyik teendője a legközelebbi zsinatnak. Sőt, azt hisszük, módjában lesz, messze túlszárnyalni a kalocsai határozatokat, mert hisszük, hogy korszakotalkotó munkát is fog végezni, ha t. i. elhatározza a theologiai egyetem felállítását Fehérvárt. Mivel pedig meg vagyok győződve arról is, hogy a a theologiai képzés és nevelés ügyét eladdig hozzáértők szakszerűen és kiadósan meg fogják vitatni: én most csak arra óhajtom a figyelmet ráterelni, hogy a kalocsai zsinat határozatai szerint talán jó volna, ha mi is felállítanók a kisebb papnevelő intézeteket is.

Általánosan elismert dolog, hogy a kvalifikációs törvény, amely derüre-borura mindenkitől érettségi bizonyítványt követel, — már valóságos csapása a magyar társadalomnak és szülő oka a mívelt proletáriatusnak. A papság célirányos kiképzésének is útját állja az érettségi vizsgálat néven ismert képtelen porosz import. Főlemeszt nehány drága évet abból az időből, amit sokkal célszerűbben lehetne is, kellene is az ifjabb papi generáció célszerű kiképzésére fordítani. Nekünk ugyanis papjelöltjeink kiképzése tekintetében azt az eljárást kellene követnünk, amelyet követ a katonaság, ameyi tisztet nevelő intézeteiben kizárólag a maga speciális céljai szerint oktatja és neveli a jelöltjeit és egyáltalán semmi tekintettel sincs arra, hogy azok, akiknek a katonatiszti pályára nincs hivatásuk, ha később távoznak, mit kezdenek, vagy, hogy a már kiképzett és tényleges szolgálatban levő tiszt, ha elhagyja ezt a pályát, mihez fog. Minálunk azt mondják: mit kezdjen az a fiatal ember érettségi nélkül, ha kilép? Ez az ő dolga. Nem ezeknek az érdekeit kell néznünk, hanem az a célt, amelyre papjelöltjeinket képezzük. Észert azt tartom, hogy igenis föl kell állítanunk a kisebb papnevelőt és ebbe már a középiskola negyedik osztályából kell a növendékeket felvenni és ott specialiter a papi pályára képezni őket.

A négyéves tanfolyamon a középiskola felső négy osztályának oktatási anyagát és annak fokozatos menetét nagyjából meg kellene tartani azért, hogy aki később bármi okból érettségi vizsgát akar tenni, az kevés fáradsággal pótolhassa az erre szükséges tudnivalót; de az oktatást úgy kellene mégis intézni, hogy teljesen megfeleljen a theologiai tanfolyamra sokat különös előkészület követelményeinek. Így p. o. a latin nyelvű olvasmányok túlnyomó számban a keresztény klasszikusok irataiból vétetnének s ugyancsak a keresztény klasszikusokat kellene túlnyomó részben a görögökből is olvastatni.

Továbbá módját kellene találni annak, hogy ezalatt a négy év alatt megfelelő bölcséleti előképzést nyerjenek a papjelöltök. Erősen hiszem, hogy az így képzett ifjak sokkal jobb érettséget is tennének, mint a gimnázium többi

diakjai, már t. i. azok, akik arra is rádnak magukat. Mert én nem látom okát annak, hogy miért követeljük mi meg minden theológustól az érettségit. Való igaz, hogy enélkül rendes egyetemi hallgató nem lehet és doktrátust sem tehet. De ebből a fajtából csak kevés kell. Sem Bécsben, sem Budapesten nincs, sőt ha lesz Fehérvárt egyetem, ott sem lesz annak semmi akadályja, hogy papjelöltek mint rendkívüli hallgatók ne látogathassák a hittudományi kart. A gyakorlatban ép úgy hallgatják az előadásokat, ép úgy vizsgáznak stb. mint a rendes hallgatók. Az osztrák megyékben a papjelöltek nagyobb számának nincs érettsége s hát alig állíthatná valaki, hogy a német, a cseh, az osztrák papság papi képzettség, irodalmi műveltség stb. tekintetéből nem áll azon a szinten, mint a miénk.

Az érettségi-mániából jó lenne kigyógyulnunk, mert erős a hitem, hogy apránként a nyugoti államok is eljutnak oda, ahova, eljutott Románia, ahol bizony eltörték az érettséginek nevezett egész pedagógiai Potemkin-falut.

Nekünk ez az intézmény csak nyűg és akadály és jobb volna, ha a kisebb papnevelőt felállítva, papképzésünk rendszerében ennek szánunk a maga megfelelő szerepet s a bevett ifjak többségéből kiváló papokat képeznénk, mitsem törődve annak az egyháznak az érdekével, aki elhagyja az intézetet. Sőt bizony ezek száma is csökkenne; mert tudva azt, hogy az intézet jövedelményivel nem lehet visszaélni, ezt megsemm próbálnák.

Azt meg szinte fölösleges vitatni, hogy a 14—18 év között gondos felügyelet alatt nevelt ifjak erkölcsi ellentállóképessége a későbbi férfikorban nagyon is megéri a kisebb papnevelőre fordított gondot és pénzt.

De honestale Clericorum szintén kell majd tárgyalnia a megyei zsinatnak; holott is fölösleges munka lenne a Szentírásból, a szent atyák irataiból, a tridenti zsinatból, a milánói, mehelni, bécsi, prágai stb. stb. tartományi zsinatok határozataiból egy olyan tetszetős és terjedő paraneizist mozaikba rakni, mint a kalocsai zsinat hét folió oldalra terjedő s erre vonatkozó határozata; hanem sokkal jobb lesz, röviden és gyakorlati, azaz praktikus módon nyelbe ütni mindazt, amit a megyei papságnak tudnia és megtartani kötelessége.

A szerkesztő üzenete.

Gy. K. Elismerő levele buzdítólag hat reánk. Miért tagadjuk? Szavai jól estek. Szívüöl üdvözljük.

UJ LAKATOS MÜHELY!

Van szerenésém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy sok éven át a főes székvarosban elsőrendű vállalkozóknál, valamint a vidéki hirnevesebb épület-és műlakatosok műhelyeiben szerzett gyakorlatom és szakismeretem után **Gyulafehérvárt I. ker. Templom-utca 5. sz. alatt** a Balázs-féle házban önálló

épület- és műlakatos műhelyt nyitottam.

Elvállalok mindennemű szakmamba vágó **uj munkákat és javításokat**, nevezetesen: **épületvasalásokat, rácsozatokat, fűrdőberendezést, takaréktűzhelyek** készítését stb. stb.

Legfőbb elvem oda irányul, hogy t. megrendelőimet úgy lelkiismeretes jó munkámmal, valamint pontos kiszolgálással és mérsékelt áráimmal a legjobban kielégítem.

Kérve szives párfogását tisztelettel

BARTHA A. BÉLA
épület- és műlakatos.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista

bármily stíli és vallásu
templomberendezési tárgyak
javítása, különösen: modern
olajlak márványozásra.

Szélhajtó és görcscsillapító Bibergeil-cseppek.

Egy 1844. év óta ismert és hasznos házi-szer, mely az étvágyat előmozdítja és az emésztést elősegíti. — **1 üveg ára 1 korona.** — Kevesebb mint 2 üveg, utánvét **2 K. 50 fill.** (csomagolással együtt) nem küldetik.

Rendelhető Bittner Gyula gyógyszerésznél
Gloggnitz, (Alsó-Ausztria.)

A bérálás szentségének szertartása czimü füzet,

Bérmálási lapok, Bérmáltak anyakönyve, rovatos ivenk kaphatók

Papp György könyvnyomdájában,
Gyulafehérvárt.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Étterem, kávéház. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő. ☞ Telefon. Társas kocsí. ☞ Kitünő konyha. ☞ Valódi borok. ☞ Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás. ☞ Mérsékelt árak

Haas Vilmos, szállodás.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10 —
Egy fél oldal	oldal	„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
 cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fil-
lérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.